مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

عبدالعزیز نایبي
۲۰۲۴/۱۰/۱۰

د ۱۳۴۷ کال «خیبر»

که نن وینښ نه شوئ پښتنو د ازادی په چیغو
بیا بم له دې خوبه شپېلۍ د اسرافیل وینوي

«خیبر» د لرو برو پښتنو شاعرانو د هغې شعري ټولګې نوم دی چې په ۱۳۴۷ لمریز کال کې د امان الله سیلاب صافي په اهتمام د پښتونستان د ورځې د شلمې کلیزې په مناسبت د قبائلو د مستقل ریاست د تبلیغاتو د لوی مدیریت لخوا، خپره شوې ده .ټولګه د یادې اداري مشر ښاغلي دردمند په دې خبرو پیل شوېده:
«د خیبر دره، د تیرا ځوکې، د تاترې ګړنګونه، د کاروان لار، د پښتني لښکر سنګر، د جوپې دمه ځای، دمخه ښې او هرکلي پړاو، د دریا خان اپریدي او ایمل خان مومند د شوګیرونو او تکبیرونو مورچه.
د ملتان غازي او عجب خان غازي د غورځنګونو نښه، د پښتو پوره کولو او پښتونولۍ کور، د زورګیرانو د کمزورۍ او تیندک کولۍ چه د پښتنو د مقاومت او صلاحیت قصې پکښې د تاریخ شرنګیدلي کړۍ دي، توره او قلم پکې د تاریخي نقش په ترجمانۍ کښې د تکبیر او قومندې سره ملګرې شوی غږ؛ په وینو خړوب شوی خیبر پښتنو ته د ماضي حال وایي او دقافلې په نغري کښې یې لا سپرغۍ دښمنانو ته اخطار ورکوي...».
ورپسې اروابناد سیلاب صافي «خیبر «ته یوه سریزه لیکلې او په هغې کې یې د خیبر د تاریخي سیمې، حماسوو او هغو مېړنو یادونه کړې چې د پښتونستان د ازادۍ په مینه کې یې خپل سرونه قربان کړي دي؛ هغه دا مجموعه د ازادۍ لارې د شهیدانو روح ته ډالۍ کړې ده .د شعرونو دا ټولګه ۸۷ مخونه لري، د کابل په دولتي مطبعه کې چاپ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

شوېده او خيبر ته د نېږدې ۴۰ شاعرانو ليکل شوي شعرونه پکې راغونډ شويدي .د کتاب په لومړی پانه باندې د خيبرد درې عکس ليدل کيږي چې دا بيت پرې ليکل شوی دی:

د خيبر دره خو لار د تلو راتلو ده
په کابل او پېښور کې افغان يو دی

د ليکنې پای ته مې له تولګې څخه د اجمل ختک، سيلاب صافي، غني خان او اقبال لاهوري شعرونه غوره کړي دي چې يو په بل پسې يې لاندې لوستلی شی .زه هم خپلې خبرې په دې هيلې رالنډوم چې پښتنانه خپل حقه حقوق د ظالم او غاصب له منګولو څخه په پوهې، تدبير او ميړاني ترلاسه کړي.

-خيبر د کابل او پېښور منځ کې مشهوره تاريخي دره ده. خيبر هغو غرونو ته هم ويلی کېدای شی، کومو کې چه دا دره تېره ده. ما دغه نظم کې د خيبر په سترګه دغه ټولې غرئيزي علاقې ته کتلي دي کومه چه د ګلګټ او چيلاس نه د بلوچستان تر وريشته حدونو پرته ده - يعني د روهستان کوهستاني علاقه - اجمل

خيبر ته
ستا په سر باندې خيبره
يو جونګړه زما کور وی
ته زما وی په ليمه کښې
زه د ستا په اوږو سور وی
***
ستا لحظه، لحظه تيريږي
د فطرت په تماشو کې
تولـه ورځ د لمر په ځېر و
شپه د ستورو پلوشو کې
***
ستا سکنی ماښام رنګين شي
د شفق په لاله زار
سپين سحر دې د بادونو
په ورمو شي نوبهار
***
په ليمه کې چه دې نښې
د قدرت د رنګينو دي
په ځولی کې دې تاجونه
ريز مريز د زمانو دي
***
د شينکي پرده کې پټه
د سرو وينو آئينه يې
په دې چُپه چُوپيائی کې
د ژوندونو نشانه يې
***
که مې ژوند يوه لحظه وی
خو چه پنو کې دې نسکور وی
ستا په ترو کې خيبره
يو جونګړه زما کور وی
***
د اسمان د پاکي لارې
ده د ستا له پاسه لاره
بودې اړوي تالونه
ستا د فخر له دستاره
***

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

تل د ستورو له دنیا نه
نُور په تا باندې وریږي
د سپوږمۍ پاکې شغلې دي
په لمنه کې رالویږي
***
ته دې شور ته د وریځو
هسې ځان سره مستیږي
هلته پرق شي په فضا کې
دلته ته راوځلیږي
***
سپرلي ډکې کړي ستا غېږې
د قدرت د ننداروو نه
ژمي سپین په تا انبار کړي
د جنت د مناروو نه
***
ائ په ما له هر څه گرانه
له تا زار مې پلار و مور وی
ستا په ترو کې خیبره !
یو جونګړه زما کور وی
***
تش د کانو غر خو نه ئې
ته غیرت او شجاعت ئې
د ننګ میخ قدرت وهلی
د پښتون په قومیت ئې
***
ستا د سورې لاندې اوسې
پښتانه لوی، لوی خپلونه
ننګ د نر، ښځو کالي دی
د دوی کسب دی جنګونه
***
هغه تورې توریالی وې
چه فضا ته غاړه ووځي
په ژوندوني به شا نه کړي
چه میدان ته یو ځل ووځي
***
دغه شین زمري ځامن دی
په سینه دې لوبولي
خدایږو ته د دوی نیازبین ئې
دوی د ستا دې نازولي
***
چه جوړ کړی دوی په مینه
نن د ستا ټنګ و ټکور وی
ستا په ترو کې خیبره !
یو جونګړه زما کور وی
***
که کشمیر کې راټوکیږي
ښه نازک، نازک گلونه
دلته تا کی پیدا کیږي
د غیرت نه ډک مېړونه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

***
هلته حُسن و نزاکت دی
دلته ننگ او جُرعتونه
که هغه جنت نشان دی
ستا نه زار شه جنتونه
***
د پښتو د ناموس نښي
چه تندي کي ستا ځلېږي
تینګ په زور او زر تختونه
له هیبته ولړزیږي
***
ستا په ګرد، خړه فضا کي
دبدبي دي د لښکرو
نښاني دی د جمدرو
علامي دي د خنجرو
***
په معنی کي جام د جم ئي
زما زړه کي درته زور وی
ستا په تړو کي خیبره !
یو جونګړه زما کور وی
***
کله هلته دي په سر ناست
کله دلته دي په پښو کي
کله ته زما نظر کي
کله زه د ستا لیمو کي
***
راسپړي دي راته یو، یو
د غلبیل ځیګر زخمونه
په پیړو چي دي خوړلي
په سینه دي ګوزارونه
***
چېرته غشی دی لک شوی
په سینه ما را اوښکلی
چیرته ښخي بلی تا کي
چه ما رو، رو را ایستلی
***
چېرته ژوبل په نیزه ئي
چېرته شلد درکي ټومبلي
خپل رګونه مي تسمي کړي
ستا زخمونه مي ګنډلي
***
ستا د خوړ ګوګل له لاسه
بل زما په ځیګر اور وی
ستا په تړو کي خیبره !
یو جونګړه زما کور وی
***
ستا په سترګو مي کتلي
دغه لاري دي میدان ته
د ماضي په ائینه کي

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولـئ

د حملو هغه طوفان ته
***
د دري له هاغه گټه
د میدان تر هاغه سره
سپین پګونه لوی لستوني
د یو غر نه تر بل غره
***
کوزه توري نه اودریـږي
بره غشي راوریـږي
شور دی چغي دي ناري دي
سیلاب ځي په وړاندي کیـږي
***
ځمکه څه په وینو سره شوه
چه فضا ئي اولړله
د دي مړو له کبله
میدان واوړیده په بله
***
اوریدي مي درز د توري
چه ستا ختي په هر لور وی
ستا په ترو کي خیبره !
یو جونګړه زما کور وی
***
په تندي کي دي ځلیـږي
د ماضي هغه نقشونه
چه ارياو تیرول به
ستا په خوا کي کنډکونه
***
ستا په ریګ کي دا دی، دا دی
د یونان د سورو پلـونه
ګوره دا پراته هډوکي
د محمود د فوځ هـډونه
***
ای دی، ای دی په دي تره
د غوري د وینو داري
راشه دا دی د غجلیانو
نښي پاتي دي په لاري
***
دا دي مات پراته سرونه
د مُغلو د سورو دي
ابدالیانو دي لیکلي
خپل نومونه په درو دي
***
ته تاریخ مي د غیرت ئي
خو زما د زړګي زور وی
ستا په ترو کي خیبره !
یو جونګړه زما کور وی
***
د پښتو د عظمت کوره
ځلند ښکاری په دُنیا کي

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولـئ

د عُروج ولولي وينم
ستا فضا کي، ستا هوا کي
***
د ژوندون احساس پيدا شو
ستا د ترِو په څولۍ کي
د شعور ناوي مُسيرِي
ستا د غېږي په ډولۍ کي
***
په زلمو کي تږکېدلي
نوي وينه د سيالۍ ده
غر په سمه الوتلی
يو ورِمه د قامولۍ ده
***
د ايشيا د زړگي سره
پسرلی شو خوشالېږه
د پښتو د غيرت گُله
مبارک دي شه غوړيږه
***
ستا د دغي ورځ په تمه
کاش! څو ورځي ژوندون نور وی
ستا په ترِو کي خيبره !
يو جونگړه زما کور وی
شاعر: اجمل ختک

د خيبر آواز
پروت چه د غليم مخي ته سد د سکندر يمه
خدايږو هغه مورگه هغه څوکه د خيبر يمه
***
لوی شومه وړوکی خونړو انقلابونو کي
ټول عمر مي تېر شو د غليم سره جنگونو کي
نه کړمه چا محوه په مدهشو طوفانونو کي
نه شول څوک کامياب په ما کلکو بمبارونو کي
جوړ چه له ننگونو غيرتونو نه دنگ غر يمه
خدايږو هغه مورگه هغه څوکه د خيبر يمه
***
يو خوا مي مومند دي اتمانخيل دي ترکاني پراته
بل خوا مي وزير مسيد دي خدايږو ميرني پراته
غيږ کي مي شينواري اپريدي لا پخواني پراته
لر خو يوسفزي زلمي دي بر هم دُراني پراته
خوښ چه د ختکو اڅکزو د زړگي سر يمه
خدايږو هغه مورگه هغه څوکه د خيبر يمه
***
ډيري صدۍ تېري شوي تېريږي د ارمان سره
هر بدخوا ستون شوی رانه خدايږو د خفگان سره
هر غليم مي وړی د افسوس رومان د ځان سره
ډير مي جنگولی سر د دهر پهلوان سره
تل چه هر غليم ته د غم غشی په ځيگر يمه
خدايږو هغه مورگه هغه څوکه د خيبر يمه
***

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ

زه د ننګ غیرت نه جوړې شوي قافلي لرم
ورشه تاریخ وګوره رنګیني سلسلي لرم
لمر په شان ښکاره د همت ښې سپیني شُغلي لرم
دغو غاړو ترو کي بې شماره زلزلي لرم
یاد په ننګ غیرت چه دې جهان کي لر و بر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
***
ډیر مي زغلولي غلیمان محمدجان په زور
څوک مي پرزولي د ایمل او دریا خان په زور
چا ته مي ښولی خپل عظمت د خوشال خان په زور
څوک مي حیران کړي د غازي فخر افغان په زور
تل چه هر غلیم ته د غم غشی په ځیګر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
***
ډیرو راته وار په وار اغزي لار کي کرلي دي
چا لا د ګوندی نفاق تخمونه راشیندلي دي
چا که ډیر چالونه د تذویر راغزولي دي
دوی په هر کوهي کي خدای پخپله غورزولي دي
زور د غلیمانو ته لښکر د مازدیګر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
***
چا چه په بد نیت سره تش ما پلو کتلي دي
ګاتي یي له سترګو نه په هغه دم وتلي دي
ډیرو قوتونو خپل زورونه آزمئیلي دي
ډیرو چپاوونو خپل اسونه تیزولي دي
لیک چه د اول نه د پښتون قوي سنګر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
***
هو زه د اول نه د جګړو سره اشنا یمه
مېنه د میرویس ژوند د خوشال او احمدشاه یمه
لر و بر جهان ته دا په هر ډګر ښنې ښایمه
نشم قبلولی اسارت د ننګ دنیا یمه
زړه چه د روښان عمراخان غازي اکبر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
***
تل مي په لمن کي کاني بوټي انقلاب غواړي
شګي مي د غېږې تل د ننګ غیرت سیلاب غواړي
هره پرخه تره مي د ژوند آزاد شراب غواړي
هر مرغه مي ځان ته ترانه او خپل رباب غواړي
ساتي مي پردو نه د پښتون د زړه نظر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
***
پروت چه د غلیم مخي ته سد د سکندر یمه
خدایږو هغه مورګه هغه څوکه د خیبر یمه
شاعر: امان الله سیلاب صافی

خیبر ته اعلان
چه خازي شني مي په قبر وي ولاړي
که غلام مړ وم راځي تو کئ پرې لاړې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په ځیر و لولــئ

یا به دا بې ننگه ملک باغ عدن کړم
یا به کړم د پښتنو کوڅې ویجاړې
چه قطرې، قطرې مې پوځ د دښمن نکړئ
مورې ما پسې په کوم مخ به ته ژاړې
چه په خپلو وینو نه یم لمبېدلی
په ما مه پلیتوئ د جمات غاړې
شاعر: غني خان

خیبر
خیبر از مردان حق بیگانه نیست
در دل او صد هزار افسانه ایست
جاده کم دیدم از او پیچیده تر
یاوه گردد در خم و پیچش نظر
سبزه در دامان کهسارش مجوی
از ضمیرش بر نیاید رنگ و بوی
سرزمینی کبک او شاهین مزاج
آهوی او گیرد از شیران خراج
در فضایش جره بازان تیز چنگ
لرزه بر تن از نهیب شان پلنگ
شاعر: اقبال لاهوری
د دغې مجموعې د مهتمم امان سیلاب صافي روح دې ښاد وي .

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ